

Zuidveld 13 Onnen

Gemeentelijk monument

Bouwjaar: 1821

Opdrachtgevers: Wigcher Alders Buiringa en zijn vrouw Grietje Pieters

Architect: onbekend

Boerderij van het Gorechttype. van een halve bouwlaag op een ingesneden rechthoekig grondplan met zadeldak met ongelijke dakvlakken. Het voorhuis is bedekt met Hollandsche rode dakpannen. Het riet gedekte dak heeft aan de onderzijde ook Hollandsche rode dakpannen.

Het is een goed voorbeeld van een zogenaamde Gorechtboerderij dat zich kenmerkt doordat het woonhuis en schuur onder één dak staan en in dezelfde lengterichting zijn gebouwd.

Bouw- en bewoningsgeschiedenis Zuidveld 13 Onnen

Van de monumenten in Onnen is het keuterijtje Zuidveld 13 de oudste die in de oorspronkelijke vorm bewaard is gebleven. In de huisnummering 1830 van Haren heeft het pand het nummer C 22A. Die toegevoegde 'A' duidt er op, dat de stichting heeft plaats gevonden tussen 1806 en 1830. Waarschijnlijk rond 1812. Verantwoordelijk voor de bouw van het keuterijtje was Wigcher Alderts Buringa. Hij is geboren in 1773 te Peize en trouwt in 1803 te Haren met Grietje Pieters.

Wigcher stamt uit een vooraanstaande boeren familie in Peize. De achternaam Buringa komt van zijn moeder Egberdina Hindriks Buringa. De 'i' werd vroeger gebruikt als klankverlenger achter een u of een o. De naam moet dus niet worden uitgesproken met een 'ui'. Dit verklaart dat we de naam ook tegen komen in varianten als Buringa en Boering.

Grietje Pieters heeft nadrukkelijk Onnense roots. Haar grootouders Hendrik Harms en Grietje Lucas woonden vanaf hun huwelijk in 1709 in Onnen.

Wigcher en Grietje krijgen vijf kinderen. De oudste vier worden geboren in Harenmolen en Haren. De jongste, dochter Hinderika, op 5 november 1813 te Onnen. Van daar dat we als bouwjaar voor de woning Zuidveld 13 het jaar 1812 aan mogen houden.

Na het overlijden van Wigcher in 1837 en Grietje in 1839 volgt op 10 juni 1840 een publieke verkoping. Zoon Aldert die dan in een nu niet meer bestaande arbeiderswoning aan het Boerlandspad woont, koopt Zuidveld 13 op deze veiling en gaat daar met zijn vrouw Fennechien Eisses en hun drie kinderen wonen. Vervolgens worden aan het Zuidveld nog drie kinderen geboren. Aldert overlijdt al in 1853. Zijn weduwe blijft dan achter met vier kinderen, waarvan de oudste, Wigcher, elders werkt als knecht. De andere drie, Jan, Albert en Grietje wonen bij

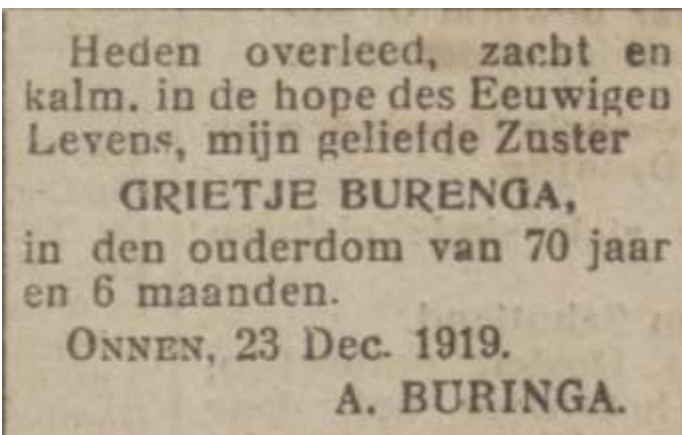
haar en dat blijft zo tot haar overlijden in 1889. Ook daarna blijven Jan, Albert en Grietje, alle drie ongehuwd aan het Zuidveld wonen. Albert overlijdt als laatste in 1921 en dan gaat de eigendom over naar hun nichtje (dochter van Wigcher) Annechien Buringa en haar man Philippus Oosterveld.

Annechien Buringa overlijdt in 1927. Philippus Oosterveld blijft dan tot 1938 op Zuidveld 13 wonen. Vervolgens verhuist hij naar zijn dochter Fennechien en schoonzoon Fokke Venema op Zuidveld 1 (toen nog genummerd Onnen 99B). Met Fennechien en Fokke verhuist hij in 1947 naar Zuidveld 21 (toen nog Onnen 83). Daar overlijdt hij in 1951.

Vanaf 1938 woont Jan Berends met vrouw Aaltje Rabbers op Zuidveld 13. Maria Staal heeft in Harens Old Goud 2025 nr. 1 een artikel geschreven over Jan Berends. Hij was brandstoffenhandelaar en heeft van 1938 tot 1946 aan het Zuidveld gewoond.

Jan Berends met zijn vrouw Aaltje Rabbers en zoontje Evert voor Zuidveld 13, rond 1940 (illustratie bij het artikel van Maria Staal in Harens Old Goud 2025, nr. 1)

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 30 december 1919. Let op de schrijfwijze van de achternaam.

Na Jan Berends wordt Hendrik Oosterveld de bewoner van Zuidveld 13. Hij is een zoon van Philippus Oosterveld en Annechien Buringa. Deze situatie duurt tot 1949. Dan wordt het pand verkocht aan Jakob Venema (geen familie) en komt aan 150 jaar inkleuring door de familie Buringa een einde.

Gebouwinformatie

Periode

in 1814 ontstaan.

Gebouwhistorie

<u>Datum</u>	<u>Gebruik</u>	<u>Straat of wijk, Plaats</u>	<u>Naam van het gebouw</u>
1825		Wijk C Onnen 22A Haren	

Kadastrale beschrijving

Filiatie

<u>Datum</u>	<u>Kad.nr.</u>	<u>Artikel</u>	<u>Post</u>	<u>Eigenaar</u>
1825				Wigcher Alders Buiringa (1773-1837)
1830	G275	13	5	Wigcher Alders Buiringa (1773-1837)
1841	G275	730	4	Aldert Buiringa (1807-1853)
1891	G275	2984	4	Albert Buringa (1844-1921) (1/3 deel)
		2984	4	Grietje Buringa (1849-1919) (1/3 deel)
		2984	4	Jan Buringa (1836-1906) (1/3 deel)
1921	G275	2984	4	Philippus Oosterveld (1871-1951)
1950	G275	8382	1	Jakob Venema (1914-?)
1951	G2046	8382	2	Jakob Venema (1914-?)
1957	G2147	9141	2	Gerrit Ferdinand Ploeg (1907-1985)
1969	G2147	13057	2	Koenraad Jacob Lameris (1910-?)
1970	G2276	13057	3	Koenraad Jacob Lameris (1910-?)
1978	G2276	11458	9	Paul Rudolf Bouman

Kadastrale nummering

1830	Haren	G275
1951	Haren	G2046
1957	Haren	G2147
1970	Haren	G2276

Beschrijving

Gemeentelijk monument.

Brief 25 april 1825 van Lucas Horst te Onnen

Ik neem de vrijheid u te verzoeken mij vrijheid te verlenen tot het bouwen van huis op kouden grond op een kamp land, de Helakker genaamd, gelegen ten westen van de ??weg [nu Zuidveld] te Onnen, nabij de woning van Wighert Alderts [Buiringa] aldaar. Zijnde ik voornemens na bekomene permissie van u de keuken te bouwen van steen en het achterste gedeelte van hout, en het geheele gebouw met steen te dekken. In het vertrouwen, dat u aan mijn verzoek zal gelieven te voldoen, noem ik mij uw onderdanige dienaar Lukas Horst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 10 januari 1840

Publieke verkoop nalatenschap van Wicher Alderts [Buiringa] en Grietje Pieters door hun kinderen:

1. Egberdina Buringa, ehevrouw van Derk Tuinman, wonende beide te Helpmaan;
2. Aldert Buringa, landbouwer, wonende te Onnen;
3. Pieter Buringa, arbeider, wonende te Helpman;
4. Hinderica Buringa, ehevrouw van Obbe Boelens Woldendorp, wonende beide te Onnen;

En de nalatenschap van Annegien Buringa door haar bovengenoemde broers en zusters en haar man Jan Mulder, molenaar, wonende te Haren, als rechthebbende op de wettelijke gemeenschap van goederen waarin hij met Annegien gehuwd is geweest.

Het betreft:

- I. Een behuizing en schuurtje, getekend letter C nummer 22 en tuin, staande en gelegen aan de Zuurweg te Onnen, zwarende ten noorden aan H. Breeman, ten oosten de Zuurweg, ten zuiden H. van der Es en ten westen de Onneres, bij het kadaster bekend onder sectie G nummer 275. Bezwaard met vier panden op de Boereweg en het onderhoud van een pomp onder de Boereweg;
- II. Een akker op de Onneres, de Ollemeland genaamd, G nummer 368;
- III. Een akker op de Onneres, de Jar genaamd, sectie G nummer 489;
- IV. Een stuk hooiland, de Groote Haar genaamd, sectie D nummer 265;
- V. Een stuk hooiland, Hulmade genaamd, sectie D nummer 415;
- VI. Een stuk hooiland, Hulmade genaamd, sectie D nummer 264;
- VII. Een vierde aandeel in de weidebark, sectie D nummer 108;
- VIII. Een achtste aandeel in het Noorderland te Onnen, sectie D nummers 480 en 481
- IX. Een vierendeel waardeel in de Onner Markt.

Er zijn geen aankomstbrieven van de bovengenoemde percelen.

Op de percelen I, IV, VI en IX wordt het hoogst geboden door Aldert Buringa, bovengenoemd, te samen de som van f 1.318,-. Op perceel II door Geert Harms voor zijn vader Berend te Noordlaren, f 80,-. Op perceel III f 62, - door Klaas

Mannes, landbouwer te Onnen. Op perceel V f 100,- door Hendrik Haverding Hzn te Haren. Op perceel VII f 50,- door Johannes Breeman te Onnen en op perceel VIII door Geert Douwes, landbouwer te Haren.

Alle biedingen worden gegund.

(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 195, Akte 23)

Rapport dd 13 maart 1843 van C. Hornhuis

Door u is in mijne handen gesteld een adres van Hindrik Freerks, woonachtig te Yde, houdende verzoek om op den zogenaamde Golakker te Onnen een huis te bouwen en hetzelfde met riet of stroo te dekken, ten einde voornamelijk op het laatst in genoemde adres uitgedrukt verzoek te dienen van berigt.

Dien ten gevolge heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat het door den adressant te bouwen huis, indien het op de door hem verkozene plaats komt te staan, van het huis van Lukas Horst weliswaar slechts ruim 20 Nederlandsche ellen, maar van dat van Aldert Buiringa veel verder zal verwijderd zijn. Daar er echter in de nabijheid van den Golakker geene huizen, dan de twee even genoemde woningen gevonden worden, komt het mij voor, dat het met riet of stroo dekken van het door den adressant te bouwen huis in opzigt tot het verspreiden van brand weinig of geene zwaarigheid oplevert.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Nieuwsblad van het Noorden, 6 oktober 1893

Op dinsdag 24 oktober 1893 des avonds te 8 uur, in het Café PRINS, aan de Groote Markt te Groningen, zullen publiek worden verkocht.:

3. Twee akkers BOUWLAND, groot 80 A., 60 O, op de Onneresch te Onnen, de Dobakkers, in huur bij de Erven A. BURINGA.

Een en ander toebehoorende aan de erven Mevr. de Wed. H. KEIZER.

Bewoners/Gebruikers

5 nov 1813	geboorte	Hinderika Buringa
1830	hoofd, arbeider	Wigcher Alders Buiringa
1830	huisvrouw van Wigcher Alders Buiringa	Grietje Pieters
1830	kind	Hinderika Buringa
29 mrt 1837	overlijden	Wigcher Alders Buiringa
28 apr 1839	overlijden	Grietje Pieters
1840	hoofd, arbeider	Obbe Boelens Woldendorp
1840	huusvrouw van Obbe Woldendorp	Hinderika Buringa
1841	hoofd, landbouwer	Aldert Buiringa
1841	huisvrouw van Aldert Buiringa	Fennechien Eisses
22 jul 1841	geboorte	Kars Buiringa
3 jan 1844	geboorte	Albert Buringa
2 jul 1849	geboorte	Grietje Buringa
1850	dochter	Grietje Buringa
1850	hoofd, arbeider	Aldert Buiringa
1850	huisvrouw van Aldert Buiringa	Fennechien Eisses
1850	zoon	Wigcher Alberts Buringa
1850	zoon	Albert Buringa
1850	zoon	Kars Buiringa
1850	zoon	Jan Buringa
1850	zoon	Gerrit Buringa
7 jan 1853	overlijden	Aldert Buiringa
1860	dochter	Grietje Buringa
1860	hoofd, weduwe van Aldert Buiringa	Fennechien Eisses
1860	zoon	Gerrit Buringa
1860	zoon	Albert Buringa
1860	zoon	Jan Buringa
8 jan 1864	overlijden	Gerrit Buringa
1880	dochter	Grietje Buringa
1880	hoofd, weduwe van Aldert Buiringa	Fennechien Eisses
1880	zoon	Jan Buringa
1880	zoon	Albert Buringa
5 apr 1889	overlijden	Fennechien Eisses
1890	broer	Albert Buringa
1890	hoofd, landbouwer	Jan Buringa
1890	zuster	Grietje Buringa
28 mrt 1906	overlijden	Jan Buringa
1907	hoofd, landbouwer	Albert Buringa
1918	hoofd	Albert Buringa
23 dec 1919	overlijden	Grietje Buringa
22 apr 1921	overlijden	Albert Buringa
1927	hoofd, landbouwer	Philippus Oosterveld

13 jun 1927	overlijden	Annechien Buringa
1932	hoofd, landbouwer	Philippus Oosterveld
1938	hoofd	Philippus Oosterveld
mei 1938	hoofd, brandstoffenhandelaar	Jan Berends
mei 1938	huisvrouw van Jan Berends	Aaltje Rabbers
1939	geboorte	Evert Berends
1943	geboorte	Geeske Berends
1 mei 1946	hoofd	Hendrik Oosterveld
30 sep 1949	hoofd	Jakob Venema
30 sep 1949	huisvrouw van Jakob Venema	Henderika de Lange
1 apr 1954	hoogd	Gerrit Ferdinand Ploeg
1 apr 1954	huisvrouw van Gerrit Ferdinand Ploeg	Barbara Agnes Iwema
30 jan 1957	hoofd	Gerrit Ferdinand Ploeg
30 jan 1957	huisvrouw van Gerrit Ferdinand Ploeg	Barbara Agnes Iwema
27 feb 1969	hoofd	Koenraad Jacob Lameris

Adreshistorie

5 nov 1813	Wijk C Onnen 23 Haren
1830	Wijk C Onnen 22A Haren
1850	Wijk C Onnen 36 Haren
1860	Wijk C Onnen 49 Haren
1880	Wijk C Onnen 68 Haren
1890	Wijk C Onnen 71 Haren
28 mrt 1906	Wijk C Onnen 79 Haren
1918	Wijk C Onnen 88 Haren
22 apr 1921	Wijk E Onnen 77 Haren
1932	Onnen 88 Haren
30 jan 1957	Zuidveld 13 Onnen

Bronnen**Specificatie vermeldingen**

1825

Wijk C Onnen 22A Haren
eigenaar: Wigcher Alders Buiringa (1773-1837)

1830

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 275
eigenaar: Wigcher Alders Buiringa (1773-1837) - art. 13/5

1841

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 275
eigenaar: Aldert Buiringa (1807-1853) - art. 730/4

1891

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 275
eigenaar: Albert Buringa (1844-1921) (1/3 deel) - art. 2984/4
eigenaar: Grietje Buringa (1849-1919) (1/3 deel) - art. 2984/4
eigenaar: Jan Buringa (1836-1906) (1/3 deel) - art. 2984/4

1921

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 275
eigenaar: Philippus Oosterveld (1871-1951) - art. 2984/4

1950

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 275
eigenaar: Jakob Venema (1914-?) - art. 8382/1

1951

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 2046
eigenaar: Jakob Venema (1914-?) - art. 8382/2

1957

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 2147
eigenaar: Gerrit Ferdinand Ploeg (1907-1985) - art. 9141/2

1969

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 2147
eigenaar: Koenraad Jacob Lameris (1910-?) - art. 13057/2

1970

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 2276
eigenaar: Koenraad Jacob Lameris (1910-?) - art. 13057/3

1978

Wijk C Onnen 22A Haren, kad. Haren sectie G nr. 2276
eigenaar: Paul Rudolf Bouman - art. 11458/9

Register van namen

Berends, Evert	
1939	geboorte
Berends, Geeske	
1943	geboorte
Berends, Jan	
mei 1938	hoofd, brandstoffenhandelaar
Bouman, Paul Rudolf	
1978	eigenaar
Buiringa, Aldert	
1841	hoofd, landbouwer
1850	hoofd, arbeider
7 jan 1853	overlijden
Buiringa, Kars	
22 jul 1841	geboorte
1850	zoon
Buiringa, Wigcher Alders	
1825	eigenaar
1830	eigenaar
29 mrt 1837	overlijden
Buringa, Albert	
3 jan 1844	geboorte
1850	zoon
1860	zoon
1880	zoon
1890	broer
1891	eigenaar
1907	hoofd, landbouwer
1918	hoofd
22 apr 1921	overlijden
Buringa, Annechien	
13 jun 1927	overlijden
Buringa, Gerrit	
1850	zoon
1860	zoon
8 jan 1864	overlijden
Buringa, Grietje	
2 jul 1849	geboorte
1850	dochter
1860	dochter
1880	dochter
1890	zuster
1891	eigenaar
23 dec 1919	overlijden
Buringa, Hinderika	
5 nov 1813	geboorte
1830	kind
1840	huusvrouw van Obbe Woldendorp

Buringa, Jan	
1850	zoon
1860	zoon
1880	zoon
1890	hoofd, landbouwer
1891	eigenaar
28 mrt 1906	overlijden
Buringa, Wigcher Alberts	
1850	zoon
Eisses, Fennechien	
1841	huisvrouw van Aldert Buringa
1850	huisvrouw van Aldert Buringa
1860	hoofd, weduwe van Aldert Buringa
1880	hoofd, weduwe van Aldert Buringa
5 apr 1889	overlijden
Iwema, Barbara Agnes	
1 apr 1954	huisvrouw van Gerrit Ferdinand
	Ploeg
30 jan 1957	huisvrouw van Gerrit Ferdinand
	Ploeg
Lameris, Koenraad Jacob	
1969	eigenaar
27 feb 1969	hoofd
1970	eigenaar
Lange, Henderika de	
30 sep 1949	huisvrouw van Jakob Venema
Oosterveld, Hendrik	
1 mei 1946	hoofd
Oosterveld, Philippus	
1921	eigenaar
1927	hoofd, landbouwer
1932	hoofd, landbouwer
1938	hoofd
Pieters, Grietje	
1830	huisvrouw van Wigcher Alders
	Buringa
28 apr 1839	overlijden
Ploeg, Gerrit Ferdinand	
1 apr 1954	hoogd
1957	eigenaar
30 jan 1957	hoofd
Rabbers, Aaltje	
mei 1938	huisvrouw van Jan Berends
Venema, Jakob	
30 sep 1949	hoofd
1950	eigenaar
1951	eigenaar
Woldendorp, Obbe Boelens	
1840	hoofd, arbeider